

Pestprotocol Dr. Schaepmanschool

Inleiding

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op de Dr. Schaepmanschool. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Dit pestprotocol en geeft aan hoe te handelen als er gepest wordt. Het protocol is in 2017 opgesteld door team en MR en wordt jaarlijks aangepast waar nodig is.

Op de Dr. Schaepmanschool werken we met de Kanjertraining. Om deze reden is ons pestprotocol vanuit het oogpunt van de Kanjertraining opgesteld. De inhoud en de uitgebreide werkwijze van de Kanjertraining staat in bijlage 1 beschreven. Dit pestprotocol wordt bij de start van ieder schooljaar aan de orde gesteld. Tevens heeft onze school 1 kanjercoördinator (die tevens pestcoördinator is)

Dit protocol is opgebouwd op de volgende manier;

1. Definiëring van het begrip pesten, vanuit de visie van de Dr. Schaepmanschool.
2. Hoe gaan we op de Dr. Schaepmanschool om met pesten:
 - A. Preventief
 - B. Curatief
3. Consequenties bij aanhoudend pestgedrag.
4. Samenvatting van de begeleiding binnen de school.

1. Definiëring van het begrip pesten, vanuit de visie van de Dr. Schaepmanschool.

Een kind wordt gepest wanneer deze herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal, psychologisch, via internet of mobiel, direct of indirect) die op hem gericht zijn, en waarbij de macht ongelijk verdeeld is. De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen als een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen.

Plagen of pesten:

Wanneer is er sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag. Het is belangrijk om dat verschil te maken, ook voor de kinderen zelf.

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend "slachtofferschap"	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend
Af en toe	Vaak/ voortdurend
Meestal zichtbaar	Meestal achter de rug

2. Hoe gaan we op de Dr. Schaepmanschool om met pesten?

2.A. Preventief

2.A.1. Kanjertraining

Op school werken we in groep 1 t/m 8 met de Kanjertraining. Alle leerkrachten van onze school zijn hiervoor gecertificeerd. Alle leerkrachten die les geven op onze school volgen de lessen van Kanjertraining. De Kanjertraining wordt op deze manier in onze school geïmplementeerd. De “Kanjertaal”, de manier van elkaar aanspreken passend bij de Kanjertraining, wordt binnen de hele school gebruikt. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, omgaan met verschillen, rollen in een groep, aanpak van ruzies, enz. komen in de Kanjerlessen aan de orde. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van verschillende (samen)werkvormen zoals kringgesprekken, het voorlezen of vertellen van verhalen, rollenspellen en dergelijke. De “Stopmethode” (Houd daarmee op, dit vind ik niet leuk en benoemen) wordt regelmatig met de leerlingen besproken. We vinden het belangrijk de kinderen positief te benaderen. Deze vorm van werken geeft aan dat we allemaal verschillend (mogen) zijn. Conflicten horen erbij en geven je de mogelijkheid je verder te ontwikkelen. Dit betekent dat wij kinderen de kans geven zelf hun conflicten op te lossen. De leerkracht neemt een neutrale, leidende positie in. De oplossing van een conflict moet in redelijke mate tegemoet komen aan de wensen van alle betrokkenen. Als de oplossing voor beiden goed is, spreken we van een “win-win” situatie.

In aanvulling op de kanjerlessen bieden we de kinderen ook mediawijsheidlessen aan, waarbij cyberpesten aan de orde komt.

2.A.2. Signaleren van pesten

De school laat leerlingen twee keer per jaar de leerlingvragenlijst invullen van het Kanjervolg- en adviessysteem (kanvas.kanjertraining.nl). Op deze manier brengt de school stelselmatig in kaart of kinderen zich gepest voelen, bang zijn gepest te worden en of ze zelf aangeven te pesten. De school is ook alert op hoge scores op “ongelukkig somber”, die kunnen duiden op gepest worden.

2.A.3. Kanjerafspraken

De belangrijkste afspraak over het pesten luidt:

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden.

Binnen onze school hanteren wij de regels die horen bij de Kanjertraining:

1. We vertrouwen elkaar
2. We helpen elkaar
3. Niemand lacht uit
4. Niemand speelt de baas
5. Niemand is zielig

- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar.
- We werken samen.
- We hebben plezier.
- We doen mee.

Deze afspraken gelden op school en daarbuiten.

School- en klassenregels

Aanvullend op de Kanjerafspraken hebben we schoolregels en klassenregels, die regelmatig in de groepen worden besproken. De schoolregels zijn zichtbaar in de gang van de school. De klassenregels zijn zichtbaar in iedere groep: samen met de kinderen wordt aan het begin van het schooljaar een contract met klassenregels opgesteld dat alle kinderen en de leerkracht(en) ondertekenen.

2.A.4. Melden van pestgedrag

Voor het melden van pestgedrag kent de Dr. Schaepmanschool drie uitgangspunten:

1. Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken. We leren de kinderen vanaf groep 1 dat als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er niet zelf uit, dat je hulp aan de leerkracht moet vragen.
2. Een medeleerling heeft ook verantwoordelijkheid om pesten of agressief gedrag (bij de leerkracht) aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
3. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten en directie hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

2.A.5. Algemeen

Het voorbeeld van de leerkrachten en thuis van de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen. Leerlingen, leerkrachten, directie en ouders zorgen in samenwerking met elkaar voor de bewaking van een goed pedagogisch klimaat, waarbij de nadruk wordt gelegd op “denken in oplossingen” en het geven van complimenten.

2.B. Curatief

2.B.1. 3-staps aanpak

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten:

- A. Proberen de leerlingen (en wij) er eerst zelf (en samen) uit te komen door “houd ermee op” of “ik vind dit niet leuk” te zeggen. Het omschrijven van het gedrag dat niet leuk ervaren wordt, is belangrijk. Op het moment dat één van de leerlingen er niet uit komt, kan hij/zij er voor kiezen het probleem te negeren, weg te lopen. Helpt dit niet, of lukt dit niet, dan wordt het probleem aan de leerkracht voorgelegd of wordt andere hulp ingeroepen. De leerkracht gaat hier meteen op in of maakt een afspraak met de leerlingen om er in een later stadium op terug te komen (bijvoorbeeld na schooltijd).
- B. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek. Bedoeling is om samen met de leerlingen de ruzie of pesterijen op te lossen (“win-win” methode) en (nieuwe) afspraken te maken. De belangrijkste vraag van de leerkracht aan de pester(s) is : “Is het jouw /jullie bedoeling om...”
- C. Bij herhaaldelijke ruzie of pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest of ruzie maakt. De aanpakfases treden in werking (zie bij consequenties). Ouders worden op de hoogte gebracht van de ruzie of het pestgedrag. Ook de ouders van het gepeste kind worden geïnformeerd. Leerkracht(en) en ouders komen in goed overleg tot samenwerking en werken aan een oplossing.

3. Consequenties bij aanhoudend pestgedrag

Indien de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste- of medeleerlingen komen dit bij de leerkracht melden) en vervolgens leveren stappen A tot en met C geen positief resultaat op voor de gepeste leerling dan neemt de leerkracht een duidelijk stelling tegen het pestgedrag en gaat over tot de vijf stappen uit de vervolgfase. De straf jegens de pester is opgebouwd in vijf fases. Afhankelijk van hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering toont in zijn/haar gedrag, zal minimaal één en maximaal alle fases doorlopen worden. De genomen stappen, gesprekken etc. worden in deze fases altijd vastgelegd in het leerlingdossier van de betreffende leerling(en).

Fase 1

- In een andere groep plaatsen. De onderbouw naar de bovenbouw en andersom.
- Eén of meerdere pauzes binnenblijven.
- Nablijven tot alle leerlingen vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een opstel over de toedracht van zijn/haar rol in het pestprobleem.
- Pedagogisch gesprek: bewustwording van wat hij/zij het gepeste kind aandoet, afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. Dit doen we volgens een contract “aanpak van gedrag” dat getekend wordt door betrokkenen.
- Een gesprek met ouders met daaruit volgend een evaluatiegesprek met ouders naar aanleiding van de gemaakte afspraken uit het vorige gesprek.

Fase 2

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties en eerdere gesprekken met ouders op niets uitgelopen zijn. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een eind aan het probleem te maken. De school heeft al het mogelijke al gedaan om een eind te maken aan het pestprobleem. Naast de leerkracht is ook de kanjercoördinator en/of directie bij het gesprek aanwezig.

Fase 3

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals bijvoorbeeld de contactpersoon Centrum Jeugd en Gezin/ School Maatschappelijk Werk/ schoolarts. De kanjercoördinator en directie blijft betrokken.

Fase 4

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden een leerling tijdelijk in een andere groep binnen de school te plaatsen. Een andere mogelijkheid is een tijdelijke schorsing uit de groep. De leerling is dan wel op school maar zit in een andere ruimte waar hij/zij onder toezicht werkt.

Fase 5

In extreme gevallen wordt de leerling (tijdelijk) geschorst of kan de leerling zelfs verwijderd worden. De directie initieert.

4. Samenvatting van de begeleiding in de school

De begeleiding krijgt op onze school vorm door:

- begeleiding van de gepeste leerling
- begeleiding van de pester
- begeleiding van de andere kinderen van de groep

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten
- Proberen de gepeste leerling in te laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie.
- De gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de gepeste leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich zelf anders durft op te stellen.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- De leerling niet "over-beschermen" (Hiermee wordt de leerling juist in een - uitzonderingspositie geplaatst waardoor het pesten zelfs kan toenemen).
- In overleg met de IB-er hulp inschakelen: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts, SMW.

Begeleiding van de pester

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses laten aanbieden.
- Contract afsluiten waarin de pester aangeeft hoe hij/zij het gedrag wil en zal veranderen.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste leerling heeft.
- Straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de afspraken en regels houdt.
- De leerling leren niet meteen “kwaad” te reageren, leren beheersen, de “Stop!-Eerstnadenken-houding” of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen.
- Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pesten? (Bijvoorbeeld: problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn (macht), voortdurende competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt.
- In overleg met de IB'er hulp inschakelen: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts, SMW.

Begeleiding van de andere kinderen in de groep

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag (meelopers/zwijgers gedrag laten zien).
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samen werken (coöperatief leren) met het gepeste kind stimuleren. Als kinderen elkaar beter kennen, neemt pesten af.
- Van te voren samen afspraken maken door bijvoorbeeld voor de pauze een “buiten speelplan” te maken: “Wie speelt met wie, wat en waar?”
- De kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Herhalen van school- en groepsregels en – afspraken.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Met dit pestprotocol willen alle betrokkenen op de Dr. Schaepmanschool laten zien dat:

- Alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig mogen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- We door regels en afspraken zichtbaar te maken, het mogelijk maken dat kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aan kunnen spreken op deze regels en afspraken.
- We door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, we alle kinderen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan.
- Dit protocol wordt onderschreven door leerkrachten, IB'er, vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad en de directie.

Bijlage 1

De Kanjertraining (zie ook www.kanjertraining.nl):

Kinderen verlangen naar een schoolomgeving waarin ze zichzelf kunnen zijn en kunnen leren zonder gepest of uitgelachten te worden. Alle leerkrachten, ouders en mensen die bij de school betrokken zijn, willen bijdragen aan een positief klimaat. Zij houden toezicht, praten met kinderen over hun gedrag en spreken hen daar op aan. Een van de dingen die ook gedaan wordt is het promoten van goed gedrag en bewustmaken van soms onbedoeld gedrag. Deze werkwijze doen we op onze school met hulp van de Kanjertraining. Het belangrijkste doel van de Kanjertraining is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken. Als gevolg hiervan hebben kinderen minder last van sociale stress.

De types binnen de Kanjertraining:

De kanjertraining werkt aan de hand van 4 typetjes die d.m.v. een pet zichtbaar worden gemaakt. Bij ieder type behoort een bepaald gedrag. Hierdoor krijgen kinderen snel inzicht in hun eigen gedrag en dat van een ander.

Type konijn: Het konijn is bang en stil. Hij vindt zichzelf waardeloos en vindt dat anderen alles beter en mooier kunnen. Het konijn vindt zichzelf zielig en weet niet hoe het de problemen moet oplossen. Het konijn heeft een slecht zelfbeeld en komt niet voor zichzelf op of voor anderen. Het konijn loopt liever snel of bang weg. In de Kanjertraining heet dit de gele pet.

Type pestvogel: De pestvogel vindt zichzelf heel goed en alle anderen waardeloos en laat dat andere kinderen ook voelen. Hij speelt de baas en vindt zichzelf stoer. Alle anderen deugen niet en hij/zij bepaalt zelf wel wat hij doet. Hij/zij pest andere kinderen. De pestvogel heeft weinig respect voor anderen en zoekt het conflict op. In de Kanjertraining heet dit de zwarte pet.

Type aap: De aap is een uitslover, een meeloper. Hij vindt zichzelf en anderen waardeloos. De aap neemt niemand serieus. Ook zichzelf niet. De aap is vaak te vinden in het gezelschap van de pestvogel. De aap lacht anderen uit en denkt leuk gevonden te worden met zijn/haar grappen. Die grappen gaan vaak ten koste van anderen. In de Kanjertraining heet dit de rode pet.

Type tijger: De tijger wordt ook wel de kanjer genoemd. De tijger denkt positief over zichzelf en over anderen. De tijger is tevreden. De tijger komt op voor zichzelf en voor anderen, maar weet ook wanneer het beter is om weg te lopen. Angst, agressie en humor zijn in dit type in evenwicht. De tijger lost problemen goed op, kan gevoelens onder woorden brengen en zoekt op tijd hulp. In de Kanjertraining heet dit de witte pet.

Verschil tussen persoon en het gedrag:

Door bijvoorbeeld de vraag te stellen: “Welke pet past bij jou hoe je nu doet”, koppel je het gedrag los van het kind. We zeggen tegen een kind dat bij bijvoorbeeld de zwarte pet op heeft. Op deze manier corrigeren we het gedrag, zonder het kind het gevoel te geven dat het wordt afgewezen.

Bij de Kanjertraining horen vijf afspraken:

- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar.
- We werken samen.
- We hebben plezier.
- We doen mee.

In het kort gaat de Kanjertraining om:

- Met de Kanjertraining bieden we eenvoudige, heldere regels die kinderen helpen en houvast bieden.
- Met de Kanjertraining geven we handvatten in sociale omgangssituaties.
- De Kanjertraining gaat uit van een positieve levensvisie en zijn toekomst- en oplossingsgericht voor zowel kinderen, leerkrachten en ouders
- Leerlingen leren positief over zichzelf en de ander te denken.

Doelen Kanjertraining:

- De leerkracht wordt gerespecteerd.
- Pestproblemen worden hanteerbaar/lossen zich op.
- Leerlingen durven zichzelf te zijn.
- Leerlingen voelen zich veilig.
- Leerlingen voelen zich bij elkaar betrokken.
- Leerlingen kunnen hun gevoelens onder woorden brengen.
- Leerlingen krijgen meer zelfvertrouwen.